

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.053

у Хмельницькому університеті управління та
права імені Леоніда Юзькова

Рецензія

кандидата юридичних наук, доцента,
доцента кафедри кримінального права та процесу
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
ВОЛКОТРУБА Сергія Григоровича на дисертацію
ДАНЬКОВОЇ Світлани Олександрівни
“КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ДОКАЗУВАННЯ В СУДОВОМУ
ПРОВАДЖЕННІ У ПЕРШІЙ ІНСТАНЦІЇ”

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

1. Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження. З огляду на значимість доказування для кримінального судочинства в цілому, питання доказування в суді першої інстанції потребують перманентної уваги науковців. Значимість такого дослідження вбачається в необхідності постійного відстеження правозастосовної практики, виявлення труднощів, спірних ситуацій, негативних явищ і, відповідно, пошук шляхів їх подолання. Більше того, науковцями і практиками виявлені непоодинокі прогалини, суперечності чинного кримінального процесуального законодавства і для його подальшого розвитку необхідною умовою є розробка належної науково-теоретичної основи. Науковці приділили чимало уваги питанням доказування у суді першої інстанції, однак чимало питань залишаються спірними, дискусійними.

2. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертанткою проведено всебічне, комплексне та ґрунтовне наукове дослідження кримінального процесуального доказування в судовому провадженні у першій інстанції. Структура роботи відображає основну спрямованість теоретичного аналізу й забезпечує поступовість і послідовність наукового дослідження, структурні елементи дисертації перебувають у логічно пов'язані між собою. Авторка належним чином вивчила значний обсяг літературних джерел, нормативну базу як національну, так і окремі законодавчі акти зарубіжних країн. У дисертації відображені та творчо осмислені основні погляди та підходи науковців, авторка вдало виокремила найбільш дискусійні моменти, які є в доктрині кримінального процесу та намагалася сформувати

власне бачення вирішення спірних питань. Висновки та пропозиції авторки є обґрунтованими та виваженими.

3. Достовірність наукових положень. Дисертантка вдало застосувала загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження, що дало можливість досягти поставленої у дослідженні мети та виконати визначені завдання. Використано історичний метод дослідження, завдяки чому проаналізовано витоки, становлення, розвиток вітчизняних правових норм щодо доказування у суді першої інстанції. Авторка застосовувала засоби і прийоми логіки, завдяки чому на високому рівні вивчені основні доктринальні позиції вчених. Порівняльно-правовий метод було використано для вивчення законодавства інших країн, а також проаналізовані доктринальні підходи іноземних науковців щодо судового доказування. Використання функціонального методу дозволило розкрити специфіку взаємодії суду та інших суб'єктів під час їх участі у доказуванні. Емпіричною базою дослідження виступили законодавчі та інші нормативно-правові акти України та зарубіжних країн, рішення Європейського суду з прав людини, рішення судів загальної юрисдикції у кримінальних провадженнях.

4. Наукова новизна одержаних результатів дисертаційної роботи. Результати проведеного дослідження характеризуються високим рівнем наукової новизни. Зокрема, дисертантка запропонувала власне авторське визначення кримінального процесуального доказування в судовому провадженні у першій інстанції, а також власне визначення поняття «відкидання доказів обвинувачення» у яких дуже вдало окреслила найважливіші властивості досліджуваних понять. Авторка пропонує визначити статус такого учасника кримінального провадження, як особу, щодо якої вирішується питання про звільнення від кримінальної відповідальності, що є дійсно актуальним, оскільки чинний КПК України не врегулює ці питання. У роботі наведено вагомі аргументи на користь ідеї щодо перенесення процедури визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, на стадію підготовчого провадження, щоб уже на цій стадії сторони кримінального провадження задекларували, які докази потрібно дослідити під час судового розгляду, і були обізнані із тим, які докази планує використовувати їх процесуальний опонент під час доказування. У дисертації запропоновано власну класифікацію суб'єктів доказування в судовому провадженні у першій інстанції за різними критеріями: залежно від виконуваних ними процесуальних функцій; за характером наявного правового інтересу; залежно від ролі і відношення до обов'язку доказування. Авторка запропонувала власне бачення щодо вирішення складної проблеми меж активності суду в доказуванні, зокрема вважає, що підхід до досягнення балансу між активністю та пасивністю суду полягає у поєднанні пасивності (безініціативності) суду щодо збирання доказів та його активності щодо безпосереднього дослідження доказів, їх оцінки та обґрунтування за їх допомогою судових рішень. Крім того, у роботі дістали подальшого розвитку доктринальні підходи щодо розуміння мети доказування в судовому провадженні у першій інстанції, рівності сторін судового розгляду, правової

природи процесуальних дій пізнавальної спрямованості суду тощо. Наукова робота містить й інші положення новизни, що представляють теоретичну та практичну цінність

5. Наукова і практична цінність одержаних результатів убачається в можливості використання висновків та пропозицій, сформованих у дисертації для удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства, а також удосконаленню практики застосування судами кримінальних процесуальних норм. Результати дослідження можуть використовуватися в навчальному процесі під час вивчення кримінального процесуального права.

6. Повнота викладення положень дисертації в опублікованих працях. Основні результати дисертаційного дослідження відображені в опублікованих авторкою роботах - чотирьох наукових статтях у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, дві з яких у співавторстві, а також у семи тезах доповідей на науково-практичних конференціях, дві з яких у співавторстві. Таким чином результати дослідження пройшли належну апробацію згідно з нормативними вимогами.

7. Дискусійні положення та зауваження. Не применшуючи теоретичну і практичну цінність одержаних дисертанткою результатів дослідження, а також глибину і комплексність проведеного аналізу, слід відмітити існування у роботі дискусійних моментів.

У роботі не повною мірою відображена власна позиція авторки щодо розуміння поняття «внутрішнє переконання» в контексті оцінки доказів судом (с. 18, 38, 43, 89, 128 та ін.) у зв'язку з чим видаються необхідними додаткові пояснення, чи слід розуміти внутрішнє переконання як остаточний (підсумковий) результат оцінки доказів, чи як елемент розумової діяльності судді під час оцінки доказів.

Потребує додаткової аргументації положення наукової новизни в частині бачення авторкою елементів доказування в суді, один з яких полягає у «формуванні» доказів, тобто варто пояснити, чому саме обрано такий термін, якщо законодавець оперує поняттями «збирання», «перевірка», «оцінка» доказів.

Авторкою зроблено спробу розробити власне визначення поняття «відкидання доказів обвинувачення» (п.1 ч. 3 ст. 374, п.3 ч.1 ст. 411 КПК України), у зв'язку з чим варто висловити своє бачення доцільності подальшого одночасного використання у законодавстві термінів «неврахування окремих доказів», «доказ не може бути використаний».

Зазначені дискусійні моменти не применшують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження. Дисертантка на високому рівні виконала поставлене наукового завдання та оволоділа методологією наукової діяльності, а рецензована дисертація є самостійним завершеним комплексним і актуальним дослідженням.

У зв'язку з наведеним вище:

1. Дисертація ДАНЬКОВОЇ Світлани Олександрівни на тему «Кримінальне процесуальне доказування в судовому провадженні у першій інстанції» є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що у своїй сукупності мають значення для розвитку доктрини кримінального процесуального права та судової практики.

2. Дисертація ДАНЬКОВОЇ Світлани Олександрівни виконана і оформлена у відповідності до вимог, передбачених Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), відповідає пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Здобувачка ДАНЬКОВА Світлана Олександрівна заслуговує на присудження їй освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Рецензент:

**кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права та процесу
Хмельницького університету управління
та права імені Леоніда Юзькова**

Сергій ВОЛКОТРУБ